

til Byggeri. Det er godt og rigtigt, at Staten tager sig af disse humane Opgaver, af Omsorgen for sindssyge, aandssvage og saa fremdeles, men den maa søge at løse Opgaven saaledes, at man faar de flest mulig hjulplne for de færrest mulige Penge. At det skulde være nødvendigt at ofre 7,000 Kroner for Fremskaffelsen af en Sindssyge-Plads, det turde dog være urimeligt. Jeg frygter for, at Rigsdagen, ved den videre Overvejelse af Sagen, vil finde, at naar der skal offereres 7,000 Kr. pr. Anstaltsplads, saa er Opgaven, som Staten har paataget sig, ved at blive for stor. Vi se af Forslagets § 5, at der gaas ud fra, at Sagen her skal gennemføres ved Hjælp af Statslaan. Man skulde mene, at i dette, at vi sidde saadan i det, at vi skulle laane for at gennemføre denne Foranstaltning, maatte der ligge en meget stor Opfordring til at anlægge sin Plan, saa at vi kunne gennemføre den med nogenlunde overkommelig Bekostning. Jeg er tilbøjelig til at tro, at den foreslaaede Udvidelse i Princippet er rigtig. Kommissionen, der har overvejet Sagen, før den kom til os, har delt sig paa dette Spørgsmaal, men et langt overvejende Flertal er for det Grundlag, hvorover Forslaget er bygget. Jeg er tilbøjelig til at tro, at det i Princippet er rigtigt at skride til det, der her foreslaas. At bygge videre ogsaa paa den sekundære Ordning, de statsunderstøttede kommunale Anstalter, kan være rigtigt, men der er utvivlsomt nok for disse statsunderstøttede kommunale Anstalter at varetage, selv om vi skride til det, her er foreslaaet, og for saa vidt man maa finde det rigtigt at gaa til en Udvidelse af Anstalten i Viborg, hvad jeg som sagt tror, er rigtigt, saa vil det sikkert under de Overvejelser, der ville komme, findes absolut forstandigt at tage Øster-Teglgaard-Projektet, at erhverve Øster-Teglgaard og udvide der. Vel haves Ejendommen, som det oplyses, ikke længer paa Haanden, men der er vel ingen Fare for, at den løber fra os. Ejendommen Øster-Teglgaard har et Areal af 441 Tdr. Land, nemlig 323 Tdr. Land Ager, 32 Tdr. Land Enge og Kær, 27 Tdr. Land Mose, 20 Tdr. Land Granskov, 22 Tdr. Land Hede, 9 Tdr. Land Lejejord og 8 Tdr. Land Gaardsplads, Have m. m. Gaardens Bygninger ere assurerede for 69,750 Kr., et til Gaarden hørende Teglværk med Inventar for 23,600 Kr. Ejendommen er i Foraaret 1898 vurderet som Landejendom (uden Besætning og Inventar) til 160,000 Kr. og Teglværket til 100,000 Kr., det er altsaa tilsammen 260,000 Kr. Jeg skal ikke sige

noget om denne Taksation. Den staar jo ikke i meget nært Forhold til det, hvortil Ejendommen for ganske nylig var givet Staten paa Haanden, men det er de 125,000 Kr., vi have at regne med, og jeg tror, at saa vil Erhvervelsen af Øster-Teglgaard for en Sum, tilnærmelsesvis som her er nævnt, utvivlsomt være forstandig. Disse store Arealer ere selvfølgelig ikke fed Jord, nej, det meste af dem er tværtimod meget mager Jord. Paa disse store Arealer er der Tumleplads og Virkeplads for de stakkels Mennesker, som skulle anbringes paa Anstalten. Der kan plantes i større Udstrækning og drives Avlsbrug til Anstaltens Husholdningsbehov, og da det efter Forslaget viser sig, at Øster-Teglgaardsprojektet er billigere end det andet, ligger deri ogsaa en Opfordring til at slaa sig ned paa Øster-Teglgaard. Men der er en særlig Grund, hvorfor jeg vil anbefale Øster-Teglgaardsprojektet. Der haves der nemlig Bygninger for Haanden, og der kan man begynde Gennemførelsen af Projektet lige fra Stedet af. Udvidelsen kan blive effektiv saa at sige straks. Og naar man saa vilde gaa smaat fremad og lægge sine Planer — det bliver sikkert ikke de Planer, der her komme til at ligge for, naar Udvalget bliver nedsat og faar dem overleverede, for de ere for dyre — naar man altsaa kommer til Planer, der ogsaa tilfredsstillende i økonomisk Henseende, og saa beslutter sig til at gennemføre disse Planer eller denne Plan, om man vil, Tid efter anden gennem en Række af Aar, saa vil Sagen kunne løses, uden at Omkostningerne derved blive alt for følelige. Der er, som nævnt, et Teglværk ved denne Ejendom; der kan man altsaa selv producere en Del af Bygningsmaterialierne. Der er Tørvemose i betydelig Udstrækning, hvad der ogsaa har Betydning, navnlig i Henseende til Driften af Teglværket, men da ogsaa i al Almindelighed. Naar man, som sagt, vil indrette sig ikke efter en stor og flot Plan, men ganske sindigt, smaat og økonomisk, naar man vil bruge Bygningerne i den Udstrækning, hvori de absolut og utvivlsomt kunne bruges, og saa udvide, udvikle, selvfølgelig ikke planløst, ikke i Spring, men Led for Led, efter en forud lagt Plan, kunne vi utvivlsomt der komme til en Anstalt — det er i Virkeligheden en ny Anstalt, her er Tale om — efterhaands, uden, som alt sagt, at Omkostningerne derved blive saa overdrevent følelige, og den successive Gennemførelse af Planen kan saa gaa Haand i Haand med det, som maaske har Tilslutning ogsaa her i Tinget,